

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

In Salvianum lucubrationes aliquot doctorum virorum

Weitz, Johann

Noribergae, 1623

Ad librum II.

[urn:nbn:de:bsz:31-131303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-131303)

bus operibus tuis humilia te coram Domino,
quia non erit gratum quidquid efficitur, cum
superbia: quod autem humiliter fit, acceptum
ei est.

Pag. 356. In pauperum stipes) *Gl. Stipem,*
ἐλεημοσύνην.

Pag. 358. Avaritia idololatriæ famula) *Basil.*
M. homil. ἀπὸς τὰς ἀειθέλους. Sanctus Basilius Episco-
pus in Ammonitionibus: Cave quoque cupidi-
tatem, neq; amori pecuniarum subicias te;
sed ab omni avaritia declina, ne condemneris
ut adulter, & idolorum cultor. Noli amare
Mammona, ne te separet à Deo, &c.

AD LIBRUM II.

Pag. 360. Ne quid inexpertum relinquat.)
Formula extremum conatum, ac laborem deno-
tans. Libro superiori pag. 351. Melius est nihil
inexpertum relinquere, quam morientem
nulla curare. Ita dicitur. Omnia tentare & ex-
periri. Iterum l. 1. sub fin. vel in supremis cun-
cta tentare: Vide Commentar. Terent. pag. 251. &
supra ad p. 172.

Omnia ten-
zare vel ex-
periri.

Pag. 361. Quod propter te, ô homo.) *Lege*
sis sermones Goffridi Vindocim. de Nativitate Do-
mini.

Ibid. Caligantes peccatis oculos) Basil. M.
pag. 194. τὸ γὰρ ἀγαν λαμπρὸν ἀμωροῖ τὸς ὀφθαλμοῖς. V. N.
ad Prudent. cæc. 55 P. 10. v. 589. & seqq.

Pag.

Pag. 363. Nec absolvitur reus societate multorum) D. Hieronym. Tom 1. in Sabinian. paginâ 105. b. Quid neglecto vulnere proprio, alios niteris infamare? Num mea peccata virtutes tuæ sunt? an malorum tuorum putas solatium, si multos tui similes habeas? Saresber. lib. 7. cap. 19. Neque enim, quod à multis peccatur, peccatum non est, sed ideo multis quia multum. Nec delinquentis culpam societas minuit multitudo, sed pregravat. eò quod viribus suis, ne corrigatur, obstat.

Peccantium
societas &
multitudo.

Pag. 365. Infelicitiarum enim consolatio nis genus est) Quid enim jurat furem, si & a- infelix.
lius juxta cum ipso in patibulum agatur? ut scribit elegantissimus Rittershusius ad Gumberi libr. 9. V. 19. quem adî, itemque Senecam. Troade V. 1008. Casaubon. in Nat. ad Vopisc. paginâ 555.

P. 367. Ab incunabulis) *ἀπο τῶν ἀρχαίων, ἢ ab Incunabulis.*
Vide Erasim. adag. Ab incunabulis. Infra lib. 4. pag. 466. Plerique enim eorum hæc habent exordia & incunabula conversionis suæ. Plin. lib. 3. ep. 5. quibus oratorem ab incunabulis instituit & perfecit.

Ibid. Opinionis regulam) l. 6. de gubern. Dei, Regula.
pag. 178 Excessisse videmur regulam disputandi. M. Minut. Felix. Resti regula. Cic. 1. de LL. Juris regula *supr. ad p. 17.*

Pag. 368. Anna in Juniis) Basil. M. hom. 2.
ad El. in telus pag. 136.

cccc *

Pag.

Pag. 369. Sicut Tobias) *D. Ambros. libro de Tobia.*

Pag. 371. Mundi hujus brevem atque umbratilem voluptatem) *Goffrid. Vindoc. l. 5. ep. 14.* Mundo renunciemus: falsam beatitudinem sequitur vera miseria, cujus voluptas brevis est, & voluptatis poena perpetua. *Prudentius cœli 519. 14.* Triste longum, sed breve gaudium nuncupat. *Vide & Hieron. Tom. 2. ad Demetriad. pag. 12. a.*

Pag. 372. Pruinam cœli) *Prudentius imbrem ninguidum, Tertullianus escam pluviatilem appellat.*

Exire è vita Pag. 375. E vita exeunt) *Inferius lib. 3. p. 434.* Hoc est enim ex rebus humanis penitus excedere, totum omninò cum suo corpore, hominem in præsentia rerum humanarum esse defuisse.

Pag. 376. Exemplo scilicet X. virginum.) *D. Bernhard. serm. de virginibus Bernhardin. de bustis Dominic. 3. post Pascha sermon. 38. part. 1. litera R.*

Oleum allegoricè quatuorplex. Pag. 376. Extinctas fatuarum virginum lampadas) *D. Bernhard. insentent. p. 496.* Oleum est triforme. Aliud siquidem est oleum effusionis, videlicet verbum Dei, quo iniantur, veterem hominem exsuentes, ut quasi adolescentulæ in amore sponsi surgant. Aliud est oleum puritatis, quo lagenæ operum nostrorum impleri debent: quod in lampade
divi-

divini fervoris ignē debet incessanter nutrire.
Aliud verò oleum exultationis & c. *Idem ibid.*
pag. 507. Caveamus fratres, ne vasorum, interi-
rim vacuo splendore decepti, serò conqueri
habeamus, quod lampades nostrę extinguan-
tur. Ego enim minimè vereor, minimè fuisse
accensas, quas tunc videntur extingui. Sic
nempe habes. Simile est regnum cœlorū de-
cem virginibus, quæ accipientes lampadas
suas, & c. Accipientes dixit, non accendentes.
Quomodo enim accenderunt, quę non sum-
plerunt oleum secum? Aut ubi ignis materia
defuit, quomodo ignis fuit? Aut lucet casti-
tas etiam ex seipsa. Sed quantò lucidior lam-
pas ardens, quam sine igne; tanto pulchrior
casta generatio cum claritate. Sic & à cæte-
ris voluptatibus temperantia, & patientia in
adversitatibus, honestas in conversatione, &
circumspectio in sermone, eleemosyna quo-
que & ejusmodi opera pietatis, naturali
quadam placere gratiâ, & velut ingenito de-
core etiam apud fatuas virgines renitere vi-
dentur. At quoniâ vitreâ magis, quàm igneâ
claritate fulgebant, eo ipso lampades suas ar-
bitrabantur extingui, quo nimirum inanem
hunc splendore, ab æterna luce conspexerint
reprobari. *Vide eundem in capite jejunii serm. 1.*
& super Cantica serm. 74. & alibi. Arnold. Bo-
nevall. p. 49. In his, quæ ex parte summata
tetigimus, visus, auditus, olfactus, gustus, &
tactus

tactus in virginitatis suæ integritate perseve-
rantia, habebant lampades accensas sine a-
liqua curiositatis amurca, & puro obsequio,
venienti sponso, cum luminibus, omnium
sensuum occurrebant, agmina insopita.

Pag. 378. Languescit lumen ac deficit) Olei
defectus extinguit lampadem, ait alicubi Bern-
hard. Vnde Perron. Tricliniarches experre-
ctus lucernis occidentibus oleum infuderat.
Et Ovidius lib. 4. Trist. 5. Cujus ab alloquiis
anima hæc moribunda revixit, ut vigil infu-
sa Pallade flamma solet, Vid. Ind. Drac. Flam-
ma moritur.

Ibid. Deficit) Perron. Lucernæ quoque hu-
more defectæ, tenue & extremum lumen
spargebant.

Pag. 378. Nisi oleum largè fuerit infusum)
D. Bernhard. ep. 40. Castitas sine charitate, lam-
pas est sine oleo. Subtraha oleum, lampas
non lucet.

Titulus in- *Ibid.* Honoris titulus sine homine) Videli-
anis. cet hujusmodi homines Colossis sunt similes, qui di-
varicatis cruribus distenti, & hiantes foris he-
roica, & divina sunt ornati formâ, sed intus
terra, lapidibus, plumbo repleti. Plut. ad Princi-
pem indoctum. Bud. l. 5. de asse.

Agere iter. *Pagina 281.* Acturo iter.) Ovid. 1. Pont. 5.
Et brevius, quam nos ille peregit iter. Et 4.
Pont. 20. Et tacite peragens lene Melanthus
iter.

iter. *Supra libr. 1. de gubernat. Dei pag. 20. Agit
iter sine itinere. VV alafrid. Strabus de viua B.
Galli lib. 1. cap. 11. Cumque per totum diem i-
ter agerent.*

*Ibidem: Gelu rigentibus) Phœdrus lib. 4. Rigere ge-
fab. 77. Gelu rigentem quidam colubram su-
stulit.*

*Pag. 383. Omnes ad effectum atque appe- Utilitatis
tutum utilitatis) D. Hieron. in reg. Monachor. spes.
Tom. 2. pag. 176. Magis enim quilibet labor sus-
cipiatur, si ante oculos proponatur ipsius la-
boris utilitas, &c.*

*Ibid. Et qui negotiantur.) Appositè sensu
planè genuino Divus Hieronymus Tom. sec. ad
Demetriadem pag. 12. a. Dicas forsitan: Gran- Premis spes
dis labor est. Sed respice quod promissum est. laboris solati-
um.
Omne opus leve fieri solet, cum ejus pretium
cogitatur, & spes præmii solatium est labo-
ris. Sic durus Agricola in aratum diu cam-
pum, & pinguiore otio glebas, violento vo-
mere scidisse se gaudet, & merum in modum
ipsâ operis difficultate lætus, spem segetis, de
labore metitur. Sic negotiator avidus maria
contemnit; spectare aufus fluctuum spumas,
rabiemque ventorum. Dumque in omni
labore ac periculo lucrum cogitat, & lassitu-
dinem simul obliviscitur & timorem. Nec
seorsim sentit B. Macarius homil. 14. Sic in ex-
positione Symboli Apostolici Ruffinus pagin. 59. b.
Vt*

Ut ergo intelligenti tibi aditus patefeat, rectè primo omnium te credere profiteris: quia nec mare quis ingreditur, & liquido ac profundo sese committit elemento, nisi se prius credat posse salvari: nec agricola semina sulcis obruit; & fruges spargit in terram, nisi crediderit venturos imbres, affluurum quoque solis teporem, quibus terra confosa segetes multiplicata fruge producat, ac ventis spirantibus nutriat. Nihil denique est, quod in vita geripossit, si non credulitas ante præcesserit, &c.

Ibid. Et qui agricolantur) *Basil. M. homil.* αὐτῶν. pag. 192. γεωργὸς ἢ φεῶται αὐτῶν ἀνεμάτων μὴ ἀμφέντων ἀκνηστέρῳ ἐστὶ πῶτος τὸ δεύτερον ταῦς αὐταῖς ἐξέσται πάλιν ἐργασθῆναι.

Pag. 384. Novos scilicet cœlos & novam terram) *D. Cyprian. serm. de Ascensione Christi:* & *Bernhard. serm. de quinq. negotiationibus & quinq. regionibus.*

Commodare fidē vel sperā *Pag. 389.* Fidem commodat) *Mox:* Humanis promissionibus spes commodatur. *Infra l. 4 pag. 465.* Et non credis ei, nec fidem commodas.

Ibid. Omnia in rebus humanis spes) *V. N. 1. Pont. 7. Scalig. in Catalect. p. 232. & seqq.*

Spes.

Ibid. Terris frumenta credimus) *Scal. ibid.* Sperat, qui curvo sulcos perrumpit aratro: Sperat, qui ventis, vela ferenda dedit. *Tibull. lib. 2. Eleg. 6. v. 21.* Spes alit agricolas; spes sulcis credit aratis semina, quæ magno fenore reddat ager.

Ibid.

Ibid. Ideò in vineis.) *Macar. homil. 26.*
pagina 336.

Pag. 390. Latrones quoque ipsi Cic. 2. offic. Spes lucris
Cujus (justitia) tanta vis est, ut nec illi quidem *incitat ad*
qui maleficio & scelere pascuntur, possint sine *mala factis*
ne ulla particula justitiæ vivere. Nam qui *notā.*
eorum cuipiata, qui unā latrocinantur, fu-
ratur aliquid, aut clam eripit; is sibi ne in la-
trocinio quidem relinquit locum. Ille au-
tem, qui archipirata dicitur, nisi æquabiliter
prædam dispertiat, aut occidetur à sociis, aut
relinquetur, quin etiam leges latronum esse
dicuntur, quibus pareant, quas observent.
Et pro Sex. Roscio Amer. Sic vita hominum est,
ut ad maleficio nemo conetur sine spe atq;
emolumento accedere. *Nazianz. in fam-
bis Gnomis:*

κρείστων προφή σύμμετος ἐν πορευθήν,
ἢ δεῖπνι ἢ ἀορέσ.

Aut ut Seneca ep. 25. ait: Panem & aquam natu-
ra desiderat: nemo ad hæc pauper est. Intra
quæ, quisquis desiderium suum claudit, cum
ipso Jove de felicitate contendat. *Deu Käß*
und Brodt stirbt man nicht hungerß. Nazianz.
inter cætera ita de se:

----- αὐτὴ ἐμοίγε.
μύζα φίλη, γλυκὺ δ' ὄψον, ὅλας. χρεδήτε πρᾶπιζα
νηφάλιον δ' ἐπὶ ταῖσιν ἕνωρ ποτὴν ἐστ' ἄεσις
πλῆτ' ἡμῶν, ἢ χρεῖσός ἡμῶν νόον αἰὲν ἀείρων.

αὐτὴν ἀποκρομήτων German dicitur: Parvam ali-
quam

quam ædiculam, & pallium longiusculum,
multum obtegere paupertatis. Ein stein hauß
vnd langer Mantel deckt viel Armut. Zebner.
cent. 2. adag. 86.

Inhiare de
avaritia.

Pag. 391. Cumulandis facultatibus inhies.)
Sulpicius Severus l. 1. sac. hist. Inhiant possessio-
nibus, prædia excolunt, auro incubant.

Distendere.

Ibid. Distenderit.) Supra l. 1. pag. 338. Quid
ad conquirenda terrena, & peritura disten-
deris.

Incubare
auro.

Ibid. Argentis & auri ponderibus incuba-
rint) Infr. lib. 3. pag. 422. Quod opibus, ac ta-
lentis eius germani divites incubant. Et libr. 4.
pag. 462. Incubant defossis à me talentis, pre-
munt argenti, & auri congestas strues. Cypri.
lib. 3. epist. 2. pergit magis fortunis argentibus
incubare, pergit pœnalibus cumulibus pertina-
citer adherere.

P. 392. Nisi aures strepitus verberarit) Piant.
alicubi: Vox aures verberat.

Matrix.

P. 395. In matrice quasi) Supra l. 1. p. 338. Atq;
hæc pietatis matrice gignitur.

Pullulare.

Ibid. Pullularint) Arnold. Boner. all. de operi-
bus sex dierum: De cujus radice omnium co-
gitationum germina pullularunt. Et, Uni-
versitas gratiarum ex radice pullulat charita-
tis. Saresber. lib. 7. c. 17. Quasi de uno fonte, o-
mnium capita pullulant vitiorum. Videntur
Bas. M. homil. eis wd. slev. 64.

Ibid.

